

Na podlagi 42. člena Uredbe (EU) št. 600/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov in spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 in ob upoštevanju 21. člena Delegirane uredbe Komisije (EU) 2017/567 z dne 18. maja 2016 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 600/2014 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z opredelitvijo pojmov, preglednostjo, stiskanjem portfelja ter nadzornimi ukrepi glede poseganja v zvezi s produkti in pozicij Agencija za trg vrednostnih papirjev izdaja

Sklep o omejitvi trženja, razširjanja ali prodaje pogodb na razliko in prepovedi trženja, razširjanja ali prodaje binarnih opcij neprofesionalnim strankam

1. člen

- (1) Trženje, razširjanje ali prodaja s pogodbami na razliko na območju Republike Slovenije in iz Republike Slovenije se omeji na okoliščine, kjer so izpolnjeni naslednji pogoji:
 - (a) ponudnik pogodb na razliko od neprofesionalne stranke zahteva, da plača zaščito začetnega kritja, ki je določena v Prilogi I Sklepa Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (EU) 2019/679 z dne 17. aprila 2019 o podaljšanju začasne omejitve trženja, razširjanja ali prodaje pogodb na razliko malim vlagateljem (v nadaljevanju Sklep ESMA 2019/679);
 - (b) ponudnik pogodb na razliko neprofesionalni stranki zagotovi zaščito z zapiranjem pozicij, ko vrednost kritja doseže določeno mejno vrednost;
 - (c) ponudnik pogodb na razliko neprofesionalni stranki zagotovi zaščito pred negativnim stanjem;
 - (d) ponudnik pogodb na razliko neprofesionalni stranki neposredno ali posredno ne zagotovi plačila, denarne ali izključene nedenarne koristi v zvezi s trženjem, razširjanjem ali prodajo pogodb na razliko, razen realiziranega dobička od vsake zagotovljene pogodbe na razliko in
 - (e) ponudnik pogodb na razliko neprofesionalni stranki neposredno ali posredno ne pošlje sporočila, povezanega s trženjem, razširjanjem ali prodajo pogodbe na razliko ali objavlja takih informacij, dostopnih neprofesionalni stranki, razen če vključi ustrezno opozorilo o tveganju iz Priloge II Sklepa ESMA 2019/679, ki izpolnjuje pogoje iz te priloge.
- (2) Za potrebe 1. člena tega sklepa se uporabljajo opredelitve iz 1. člena Sklepa ESMA 2019/679.

2. člen

- (1) Prepove se trženje, razširjanje ali prodaja binarnih opcij na območju Republike Slovenije in iz Republike Slovenije neprofesionalnim strankam, pri čemer je binarna opcija, ne glede na to, ali se z njo trguje na mestu trgovanja ali ne, izveden finančni instrument, ki izpolnjuje naslednja merila:
 - (a) mora biti poravnan z gotovino ali se lahko poravna v gotovini po izbiri ene od strank, razen v primeru neizpolnitve obveznosti ali drugega razloga za prenehanje;
 - (b) predvideva plačilo le ob njegovem zaprtju ali poteku;
 - (c) njegovo plačilo je omejeno na:

- (i) predhodno določeni fiksni znesek ali nič, če osnovni instrument izvedenega finančnega instrumenta izpolnjuje enega ali več predhodno določenih pogojev, in
 - (ii) predhodno določeni fiksni znesek ali nič, če osnovni instrument izvedenega finančnega instrumenta ne izpolnjuje enega ali več predhodno določenih pogojev.
- (2) Prepoved iz prejšnjega odstavka ne velja za:
- (a) binarno opcijo, pri kateri je nižji od dveh vnaprej določenih fiksnih zneskov najmanj enak skupnemu plačilu neprofesionalne stranke za binarno opcijo, vključno s provizijami, pristojbinami za transakcijo ali drugimi povezanimi stroški;
 - (b) binarno opcijo, ki izpolnjuje naslednje pogoje:
 - (i) rok od izdaje do dospelosti je najmanj 90 koledarskih dni;
 - (ii) javnosti je na voljo prospekt, ki je sestavljen in odobren v skladu z Uredbo (EU) 2017/1129¹ in
 - (iii) binarna opcija med njenim celotnim trajanjem ponudnika ne izpostavlja tržnemu tveganju, ponudnik ali kateri koli od subjektov v njegovi skupini pa ne ustvari dobička ali izgub iz binarne opcije, razen predhodno razkritih provizij, pristojbin za transakcije ali drugih povezanih taks.

3. člen

Prepove se sodelovati, zavestno in namerno, pri dejavnostih, katerih cilj ali učinek je izogibati se sklepom iz prvega ali drugega člena tega sklepa, vključno z delovanjem v imenu in za račun ponudnika pogodb na razliko oziroma ponudnika binarnih opcij.

4. člen

Sklep se objavi na spletnih straneh Agencije za trg vrednostnih papirjev.

5. člen

Sklep začne veljati 1. oktobra 2019 in učinkuje do preklica.

O b r a z l o ž i t e v :

Na podlagi 42. člena Uredbe (EU) št. 600/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov in spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (v nadaljevanju Uredba 600/2014) lahko pristojni organ v državi članici ali iz države članice prepove ali omeji trženje, razširjanje ali prodajo nekaterih finančnih instrumentov ali strukturiranih vlog ali pa finančnih instrumentov ali strukturiranih vlog, ki imajo nekatere opredeljene značilnosti. Ukrep se lahko sprejme, če pristojni organ na podlagi utemeljenih razlogov meni, da so izpolnjeni pogoji iz točk (a) do (f) iz drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014.

¹ Uredba (EU) 2017/1129 Evropskega Parlamenta In Sveta z dne 14. junija 2017 o prospektu, ki se objavi ob ponudbi vrednostnih papirjev javnosti ali njihovi uvrstitvi v trgovanje na reguliranem trgu, in razveljavitvi Direktive 2003/71/ES (UL L 168, 30. 6. 2017, str. 12).

Na podlagi petega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014 pristojni organ na svojem spletnem mestu objavi obvestilo o odločitvi glede uvedbe prepovedi ali omejitve, v obvestilu pa navede podrobnosti o prepovedi ali omejitvi, koliko časa po objavi obvestila začnejo veljati ukrepi, in dokaze, na podlagi katerih pristojni organ meni, da so izpolnjeni vsi pogoji iz drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014. Na podlagi petega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014 velja prepoved ali omejitev le za ukrepe, sprejete po objavi obvestila. Pri določanju, kdaj pride do resnejših zadržkov glede zaščite vlagateljev ali je resneje ogroženo pravilno delovanje in celovitost finančnih trgov ali trgov primarnih proizvodov ali stabilnost celotnega finančnega sistema v Uniji ali njegovega dela v vsaj eni državi članici, kakor je navedeno v podtočki (i) točke (a) drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014, se morajo upoštevati tudi naslednja merila in dejavniki:

- (a) stopnja zapletenosti finančnega instrumenta ali strukturirane vloge ter povezava z vrsto stranke, ki se ji trži, razširja ali prodaja;
- (b) stopnja inovativnosti finančnega instrumenta ali strukturirane vloge, dejavnosti ali prakse;
- (c) vzvod, ki ga finančni instrument ali strukturirana vloga ali praksa zagotavlja in
- (d) velikost ali nominalna vrednost izdaje finančnih instrumentov ali strukturiranih vlog glede na pravilno delovanje in celovitost finančnih trgov ali trgov primarnih proizvodov,

ki so natančneje opredeljeni v 21. členu Delegirane uredbe Komisije (EU) 2017/567 z dne 18. maja 2016 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 600/2014 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z opredelitvijo pojmov, preglednostjo, stiskanjem portfelja ter nadzornimi ukrepi glede poseganja v zvezi s produkti in pozicij (v nadaljevanju Delegirana uredba 2017/567).

Na podlagi 40. člena Uredbe 600/2014 je Evropski organ za vrednostne papirje in trge (angl. European Securities and Markets Authority; v nadaljevanju ESMA) dne 22. 5. 2018 sprejel sklep o začasni prepovedi trženja, razširjanja ali prodaje binarnih opcij² in sklep o začasni omejitvi trženja, razširjanja ali prodaje pogodb na razliko³. ESMA je do izdaje tega sklepa večkrat podaljšala omenjene ukrepe⁴.

² Sklep Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (EU) 2018/795 z dne 22. maja 2018 o začasni prepovedi trženja, distribucije ali prodaje binarnih opcij malim vlagateljem v Uniji v skladu s členom 40 Uredbe (EU) št. 600/2014 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 136, 1. 6. 2018, str. 31).

³ Sklep Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (EU) 2018/796 z dne 22. maja 2018 o začasni omejitvi trgovanja s pogodbami na razliko v Uniji v skladu s členom 40 Uredbe (EU) št. 600/2014 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 136, 1. 6. 2018, str. 50).

⁴ Ukrepi v zvezi z začasno prepovedjo trženja, distribucije ali prodaje binarnih opcij so bili do sedaj podaljšani trikrat, in sicer s Sklepom Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (EU) 2018/1466 z dne 21. septembra 2018 o podaljšanju in spremembi Sklepa (EU) 2018/795 o začasni prepovedi trženja, razširjanja ali prodaje binarnih opcij malim vlagateljem (UL L 245, 1. 10. 2018, str. 17), Sklepom Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (EU) 2018/2064 z dne 14. decembra 2018 o podaljšanju začasne prepovedi trženja, razširjanja ali prodaje binarnih opcij malim vlagateljem (UL L 329, 27. 12. 2018, str. 27) in Sklepom Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (EU) 2019/509 z dne 22. marca 2019 o podaljšanju začasne prepovedi trženja, razširjanja ali prodaje binarnih opcij malim vlagateljem (UL L 85, 27. 3. 2019, str. 19). Prav tako so bili trikrat podaljšani tudi ukrepi v zvezi z začasno omejitvijo trženja, razširjanja ali prodaje pogodb na razliko, in sicer s Sklepom Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (EU) 2018/1636 z dne 23. oktobra 2018 o podaljšanju in spremembi Sklepa (EU) 2018/796 o začasni prepovedi trženja, razširjanja ali prodaje pogodb na razliko malim vlagateljem (UL L 272, 31. 10. 2018, str. 62), Sklepom Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (EU) 2019/155 z dne 23. januarja 2019 o podaljšanju začasne omejitve trženja, razširjanja ali prodaje pogodb na razliko malim vlagateljem (UL L 27, 31. 1. 2019, str. 36) in Sklepom Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (EU) 2019/679 z dne 17. aprila 2019 o podaljšanju začasne omejitve trženja, razširjanja ali prodaje pogodb na razliko malim vlagateljem (UL L 114, 30. 4. 2019, str. 22).

Pogodbe na razliko so tvegani in kompleksni finančni instrumenti, opredeljeni kot pogodbe na izvedene finančne instrumente, poravnane v gotovini, njihov namen pa je imetniku omogočiti dolgo ali kratko izpostavljenost nihanju cen, stopnji ali vrednosti osnovnega instrumenta. Pogodbe na razliko med drugim vključujejo produkte valutnega trgovanja forex (angl. rolling spot forex) in stave na razmik v prodajni in nakupni ceni finančnih instrumentov (angl. financial spread bet), ne vključuje pa opcij, standardiziranih terminskih pogodb, poslov zamenjave, dogovorov o terminski obrestni meri, nakupnih bonov in turbo certifikatov. Pogodbe na razliko kot špekulativni kratkoročni naložbeni produkt ponujajo izpostavljenost z vzvodom do sprememb cene, stopnje ali vrednosti razredov osnovnih instrumentov, ki se zagotavlja omejenemu tipu strank. Vendar so v zadnjih letih številni pristojni nacionalni organi izrazili pomisleke zaradi vse večjega razširjanja tovrstnih pogodb na množični maloprodajni trg, čeprav so ti produkti kompleksni in niso primerni za veliko večino neprofesionalnih strank. ESMA je na podlagi informacij, ki so jih predložili številni pristojni nacionalni organi, ugotovila tudi zvišanje stopenj finančnega vzvoda, ki se pri takih produktih ponujajo neprofesionalnim strankam, visoke ravni izgub strank, ki izhajajo iz vlaganj v te produkte ter agresivne načine trženja in neprimerne prakse ponudnikov, ki tržijo, razširjajo ali prodajajo pogodbe na razliko, kot so ponujanje plačil, denarnih ali nedenarnih koristi ali neprimerna razkrivanja tveganj.

Binarne opcije so tvegani in kompleksni finančni instrumenti, opredeljeni kot kateri koli izvedeni finančni instrument, poravnan v gotovini, pri katerem je plačilo fiksne denarne zneske odvisno od tega, ali se eden ali več posebnih dogodkov v zvezi s ceno, stopnjo ali vrednostjo osnovnega instrumenta zgodi ob ali pred zapadlostjo izvedenega finančnega instrumenta. Binarne opcije vlagatelju omogočajo, da stavi na pojav določenega dogodka, povezanega s ceno, stopnjo ali vrednostjo enega ali več osnovnih instrumentov (na primer delnico, valuto, blago ali indeks). Če do dogodka ne pride, vlagatelj izgubi denar (to pomeni, da se opcija konča „brez denarja“ („out-of-the-money“)). Če se dogodek zgodi, se opcija izplača ali pa pogodba ostane odprta z možnostjo, da pride do izplačila, če se zgodi ločeni dogodek (opcija se konča „v denarju“ („in-the-money“)). V tem smislu se lahko binarne opcije obravnavajo kot „predlogi da/ne“. „Predlog da/ne“ se pogosto nanaša na to, ali je cena osnovnega instrumenta ob izteku binarne opcije višja ali nižja od določene cene (izvršilna cena). V nekaterih primerih izvršilna cena ustreza tržni ceni osnovnega instrumenta ob vstopu v binarno opcijo ali ob določenem času v prihodnosti. Vendar pa ponudniki binarne opcije vlagateljem ponujajo vrsto možnih tržnih rezultatov, na katere lahko stavijo. Med binarne opcije pa je mogoče uvrščati tudi finančne instrumente, ki se tržijo, distribuirajo ali prodajajo pod drugimi imeni. To se nanaša na primer na opcije vse-ali-nič, navzgor-ali-navzdol, trend opcije, digitalne opcije in dotične opcije (one-touch options).

Prodaja pogodb na razliko in binarnih opcij je pogosto špekulativna. ESMA in pristojni nacionalni organi so opazili, da je njihova ponudba neprofesionalnim strankam ali potencialnim neprofesionalnim strankam (v nadaljevanju neprofesionalna stranka) vse bolj povezana z agresivnimi načini trženja in pomanjkanjem preglednih informacij, kar neprofesionalnim strankam onemogoča, da bi razumeli tveganja, ki spremljajo te produkte. ESMA in pristojni nacionalni organi so izrazili splošno zaskrbljenost zaradi naraščanja števila neprofesionalnih strank, ki s temi produkti trgujejo in izgubljajo denar. Te skrbi podpirajo tudi številne pritožbe neprofesionalnih strank iz vse EU, ki so pri trgovanju s pogodbami na razliko oziroma z binarnimi opcijami utrpeli veliko škodo.

Agencija je za namene točke (a) drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014 ocenila pomembnost vseh dejavnikov in meril, navedenih v drugem odstavku 21. člena Delegirane uredbe 2017/567 ter upoštevala vse ustrezne dejavnike in merila pri določanju, kdaj trženje, razširjanje ali prodaja pogodb na razliko in binarnih opcij ustvarja resnejši zadržek glede

zaščite vlagateljev ali nevarnost za pravilno delovanje in celovitost finančnih trgov ali trgov primarnih proizvodov oziroma za stabilnost celotnega finančnega sistema EU ali njegovega dela.

V okviru ocenjevanja je Agencija zaključila, da so izpolnjeni vsi pogoji iz točk (a) do (f) drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014, pri čemer so bile kot temelj odločitve Agencije upoštevane ugotovitve ESMA in ostalih pristojnih nadzornih organov v zvezi z omejitvijo trženja, razširjanja ali prodajo pogodb na razliko oziroma v zvezi s prepovedjo trženja, razširjanja ali prodajo binarnih opcij neprofesionalnim strankam⁵ ter ukrepi, ki jih je sprejela ESMA v zvezi s pogodbami na razliko in binarnimi opcijami ter ukrepi, ki so jih do izdaje tega sklepa sprejele druge države članice⁶. Agencija zato ob upoštevanju načela nadzorniške konvergence sprejema enake ukrepe, kot jih je sprejela ESMA.

Agencija svojo odločitev utemeljuje na podlagi razlogov in dokazov⁷, s katerimi je svojo odločitev utemeljila ESMA, in sicer v zvezi z naslednjim:

- (a) v zvezi s pogodbami na razliko, za katere ne veljajo značilnosti iz prvega odstavka 1. člena tega sklepa in v zvezi z binarnimi opcijami obstaja resen zadržek glede zaščite vlagateljev oziroma je resneje ogroženo pravilno delovanje in celovitost finančnih trgov ali trgov primarnih proizvodov ali stabilnost celotnega finančnega sistema ali njegovega dela v vsaj eni državi članici, navedeno pa izhaja iz razlogov in dokazov, s katerimi je svojo določitev utemeljila ESMA, pri čemer so bili upoštevana merila in dejavniki, kot jih je pri svoji odločitvi upoštevala ESMA (točka (a) drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014);
- (b) obstoječe regulativne zahteve, ki veljajo za pogodbe na razliko oziroma binarne opcije, ne obravnavajo zadostno tveganj iz točke (a) drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014, zadevno vprašanje pa z boljšim nadzorom ali izvrševanjem obstoječih zahtev ne bi bilo bolje obravnavano. Iz navedenega razloga Agencija upošteva nadzorne prakse in izkušnje drugih držav članic (kot omenjeno v Sklepu ESMA 2018/795 oziroma Sklepu ESMA 2018/796) ter upošteva mnenje ESMA na temo praks iz direktive MiFID za podjetja, ki tržijo kompleksne produkte⁸, mnenje ESMA na temo strukturiranih produktov za neprofesionalne vlagatelje⁹ in skupno mnenje evropskih nadzornih organov na temo upravljanja procesov in nadzora, ki ga morajo zagotavljati pripravljavci finančnih produktov¹⁰ (točka (b) drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014);
- (c) ukrep je, ob upoštevanju narave ugotovljenih tveganj, strukture zadevnih vlagateljev ali udeležencev na trgu in verjetnega vpliva ukrepa na vlagatelje in udeležence na trgu, ki lahko imajo ali uporabljajo pogodbe na razliko oziroma binarne opcije oziroma imajo koristi od njih, sorazmeren. Enkratni stroški, ki bi jih lahko utrpeli ponudniki pogodb na razliko oziroma ponudniki binarnih opcij so minimalni, saj so ukrepi Agencije enakovredni že sprejetim ukrepom ESMA (točka (c) drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014);

⁵ Vsebinska je, upošteva se sklice v navedenih dokumentih, podrobneje opisana v Sklepih ESMA 2018/795, 2018/1466, 2018/2046 in 2019/509 za binarne opcije in Sklepih ESMA 2018/796, 2018/1636, 2019/155 in 2019/679 za pogodbe na razliko.

⁶ Omejitvene ukrepe v zvezi s trgovanjem s pogodbami na razliko oziroma binarne opcije so sprejele vse države članice razen Belgije in Romunije.

⁷ Kot navedeno v sklepih ESMA 2018/795, 2018/1466, 2018/2046 in 2019/509 za binarne opcije in Sklepih ESMA 2018/796, 2018/1636, 2019/155 in 2019/679 za pogodbe na razliko.

⁸ ESMA Opinion on MiFID practices for firms selling complex products, 7. 2. 2014 (ESMA/2014/146)

⁹ ESMA Opinion on Structured Retail Products - Good practices for product governance arrangements, 27. 3. 2014 (ESMA/2014/332)

¹⁰ Joint Position of the European Supervisory Authorities on Manufacturers' Product Oversight & Governance Processes (JC-2013-77)

- (d) Agencija se ni posvetovala s pristojnimi organi v drugih državah članicah, na katere bi morda ukrep znatno vplival, saj je mnenje Agencije, da so nacionalni ukrepi, ki jih je sprejela Agencija enakovredni ukrepom ESMA in so že sprejeti ukrepi in planirani ukrepi drugih držav članic sprejeti z namenom uporabe konsistentnega pristopa in zblíževanja nadzorniških praks (konvergenca) na področju omejitve trženja, razširjanja ali prodaje pogodb na razliko in na področju prepovedi trženja, razširjanja ali prodaje binarnih opcij neprofesionalnim strankam ter tako ti ukrepi nimajo znatnega vpliva na druge države članice (točka (d) drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014);
- (e) ukrep nima diskriminatornega učinka na storitve ali dejavnosti, ki se zagotavljajo iz drugih držav članic, saj se enakovredni ukrepi na podlagi odločitev ESMA oziroma posameznih držav članic uporabljajo na celotnem ozemlju EU (točka (e) drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014) in
- (f) Agencija se ni posvetovala z organi, ki so pristojni za nadziranje, upravljanje in urejanje fizičnega kmetijskega trga v skladu z Uredbo 1234/2007/ES¹¹ iz razloga, ker je nacionalni ukrep enakovreden ukrepu ESMA ter je ESMA že opravila posvetovanje s temi organi in le ti niso izrazili zadržkov v zvezi s temi ukrepi in njihovim vplivom na pravilno delovanje in celovitost fizičnega kmetijskega trga (točka (f) drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014).

Na podlagi petega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014 ter z namenom enakovredne obveščenosti vseh deležnikov na trgu kapitala bo Agencija sklep objavila na svojih spletnih straneh, kjer bo ta javno dostopen zainteresirani javnosti.

Na podlagi šestega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014 se prepoved oziroma omejitve prekliče, če pogoji iz drugega odstavka 42. člena Uredbe 600/2014 ne veljajo več. Agencija je zato sklenila, da sklep učinkuje do preklica, z namenom ustreznega časa za prilagoditev udeležencev na trgu kapitala pa je Agencija opravila javno posvetovanje in sklenila, da sklep stopi v veljavo 1. oktobra 2019.

Št.: 00700-29/2019-18
Ljubljana, dne 5. septembra 2019

Predsednik sveta
Agencije za trg vrednostnih papirjev
mag. Miloš Čas l.r.

¹¹ Uredbo Sveta (ES) št. 1234/2007 z dne 22. oktobra 2007 o vzpostavitvi skupne ureditve kmetijskih trgov in o posebnih določbah za nekatere kmetijske proizvode (Uredba o enotni SUT) (UL L, 16. 11. 2007, str. 1) je razveljavila Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL L 347, 20. 12. 2013, str. 671).